

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»
 КАФЕДРА філософії
 (повна назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
 Проректор з науково-педагогічної
 та навчальної роботи
 Р. Б. Папірник

Вересень 2019 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Економічна соціологія

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність	072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
	(шифр і назва спеціальності)
освітньо-професійна програма	«Фінанси і кредит»
	(назва освітньої програми)
освітній ступінь	бакалавр
	(назва освітнього ступеня)
форма навчання	денна
	(денна, заочна, вечірня)
розробник	Савош Галина Петрівна
	(прізвище, ім'я, по батькові)

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Економічна соціологія» виступає важливим елементом вузівської підготовки фахівців економічного профілю. Знання соціально-економічних проблем сучасного суспільства, соціологічних підходів і методів його аналізу необхідно для успішної діяльності в системі соціально-економічних відносин. Вивчення економічної соціології сприяє формуванню гуманітарного підходу до оцінки ролі й місця економіки в житті суспільства. Такий підхід дозволяє уникнути одностороннього розгляду економіки як замкненої, самодостатньої системи, успішно долати економічний детермінізм в організації соціально-економічної діяльності, урахувувати соціальні механізми й соціальні наслідки функціонування економіки, оптимально співвідносити її розвиток із соціальними цілями суспільства.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр	
			II	
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3	90	
Аудиторні заняття, у т.ч:	30	1	30	
лекції	30		30	
лабораторні роботи				
практичні заняття				
Самостійна робота, у т.ч:	60	2	60	
підготовка до аудиторних занять	15		15	
підготовка до контрольних заходів	10		10	
написання і захист рефератів	20		20	
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	15		15	
підготовка до екзамену				
Форма підсумкового контролю			залік	

3. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни «Економічна соціологія»: ознайомити студентів з ключовими підходами до вивчення економіки як соціального інституту; з загальними принципами соціологічного аналізу економічної поведінки й економічної свідомості різних соціальних груп і спільнот.

Завдання дисципліни «Економічна соціологія»:

- етапи та проблеми становлення економічної соціології; особливості соціологічного підходу до аналізу економічної поведінки;
- з'ясувати еволюцію економічних інститутів суспільства та їх вплив на соціальну стратифікацію;
- проаналізувати роль культурних факторів у розвитку економіки; особливості формування соціально-економічних відносин, стереотипів сприйняття та реакції людей на економічні перетворення в суспільстві; зміст, структуру, функції, види, мотиви економічної поведінки; трансформації інституту власності;
- ознайомити студентів з методами і формами соціальної регуляції економічної поведінки суб'єктів; з'ясувати механізми залучення соціальних груп до активного та пасивного зайняття бізнесом;

Пререквізити дисципліни: «Історія і культура України».

Постреквізити дисципліни: «Філософія», «Психологія управління та конфліктологія», «Політологія», «Економічна історія».

Компетентності :

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між явищами та процесами

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7. Здатність отримувати сучасні знання з фаху та суміжних сфер.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК9. Здатність до самоаналізу.

ЗК11. Вміння співпрацювати з представниками інших галузей знань.

ЗК12 Вміння працювати самостійно.

ЗК13. Здатність аналізувати соціально-економічні проблеми суспільства.

ЗК14. Вміння дотримуватися моральних, культурних, правових та наукових цінностей суспільства.

СК1. Розуміння концептуальних основ економічної теорії на макро- та мікрорівні, загальної теорії фінансів.

СК2. Розуміння принципів формування та функціонування сучасних фінансових систем.

Заплановані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

РН 21. Знати вимоги до професійної діяльності, які необхідні для забезпечення соціально-економічного розвитку України.

РН 18. Проявляти креативність та критичне мислення в професійній діяльності.

Методи навчання: : словесні (пояснення, бесіда, діалог, дискусія) і наочні (ілюстрація, демонстрація), метод проблемного викладу.

Форми навчання: групові, колективні.

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с. р
Змістовий модуль 1. Економічна соціологія					
1. Економічна соціологія: проблеми становлення і розвитку	6	2	-	-	4
2. Соціальні характеристики сучасних	6	2	-	-	4

економічних систем					
3. Соціально-економічна структура суспільства структура	8	4	-	-	4
4. Економічна культура і економічна свідомість	8	4	-	-	4
5. Соціологія грошей	6	2	-	-	4
6. Соціологія економічної поведінки	8	4	-	-	4
7. Соціологія с підприємництва	8	4	-	-	4
8. Соціологія споживання	8	4	-	-	4
9. Соціологія зайнятості	6	2	-	-	4
10. Загальний погляд на проблеми економічної соціології.	6	2	-	-	4
Написання та захист реферату	20				20
Разом за змістовим модулем 1	90	30	-	-	60
Усього годин	90	30	-	-	60

5. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1	<u>Економічна соціологія: проблеми становлення і розвитку.</u> Зростання наукового і практичного інтересу до економічної соціології. Дискусії про предмет та методи економічної соціології. Особливості економічного і соціологічного підходу до аналізу економічних явищ (процесів). Евристичні можливості моделі «економічної людини» і моделі «соціологічної людини». Основні етапи становлення і розвитку економічної соціології. Методика і техніка соціологічних досліджень в сфері економіки.	2
2	<u>Соціальні характеристики сучасних економічних систем.</u> Дослідницька палітра сучасної економічної соціології. Соціологія раціонального вибору, мережений підхід, новий інституціоналізм, культурно-історичний та етнографічний підходи до вивчення економічних явищ та процесів. Соціологія ринків. Формування нової конкурентної ситуації в умовах постіндустріального суспільства. Економіка в умовах глобалізації. Нові фактори і орієнтири соціально-економічного розвитку.	2
3-4	<u>Соціально-економічна структура суспільства.</u> Моделі соціально-економічних структур. Економічна стратифікація: об'єктивні та суб'єктивні виміри. Соціально-економічні групи. Економічна мобільність. Соціальна картина розподілу доходів в сучасному українському суспільстві. Сприйняття соціально-економічних груп в громадській свідомості. Основні господарські ідеології. Соціологічний аналіз конкретних соціально-економічних груп в сучасному українському суспільстві.	4
5-6	<u>Економічна культура і економічна свідомість.</u> Роль культурних факторів у розвитку економіки. Економічна культура: поняття, функції, рівні реалізації. Основні регулятори економічної культури. Методи соціологічного вивчення економічної культури. Характеристика економічної культури розвинених капіталістичних країн. Економічна	4

	свідомість: поняття, структура. Стереотипи економічної свідомості. Свідоме і несвідоме в економічній поведінці.	
7	<u>Соціологія грошей.</u> Гроші як соціальний інститут. Соціокультурні особливості ставлення до грошей. Ставлення до грошей різних соціальних груп. Гроші як мірило відносин між людьми і країнами. Вплив грошей на формування особистості. Грошові типи особистості. Фінансова успішність в громадській свідомості. Соціальні проблеми становлення грошової культури в сучасній Україні. Проблеми соціального захисту грошових заощаджень населення.	2
8-9	<u>Соціологія економічної поведінки.</u> Особливості соціологічного вивчення економічної поведінки. Зміст, структура, види та функції економічної поведінки. Первинна група в економічній діяльності: історико-соціологічний аналіз. Соціологічний аналіз міжгрупових взаємодій в економіці. Неправові практики в сфері економіки. Мотиви господарської поведінки в умовах соціальних змін. Моделі і основні механізми регулювання економічної поведінки. Інноваційна поведінка суб'єктів економічного життя суспільства.	4
10-11	<u>Соціологія підприємництва.</u> Динаміка підприємницької активності в сучасній Україні. Фактори, які сприяють та заважають розвитку підприємництва в Україні. Механізми залучення соціальних груп до активного та пасивного зайняття бізнесом. Історична доля підприємницької культури в Україні. Соціалізація підприємництва в епоху глобальних змін. Ціннісні орієнтації українських підприємців. Соціальна самоідентифікація підприємців. Неформальна економіка і позаконтрактні відносини в бізнесі. Економіко-соціологічний аналіз етнічного підприємництва. Філантропічне підприємництво. Імідж підприємця в громадській свідомості. Ризик у сучасному бізнесі і соціологічне забезпечення ризик-менеджменту. Бізнес-діяльність як фактор трансформації соціальної структури українського суспільства.	4
12-13	<u>Соціологія споживання.</u> Місце споживання серед цінностей суспільства, класу, групи, особистості. Споживацтво як спосіб життя. Споживач: соціальний тип, статус, потенціал. Проблема формування та виховання споживача. Регулятори споживацької поведінки. Особливості рішень споживача в різному соціокультурному середовищі (сім'я, група, клас). Багатоступеневість споживання: причини, прояви, соціальні проблеми, які вона викликає в різних суспільствах. Державна політика захисту споживачів в сучасній Україні.	4
14	<u>Соціологія зайнятості.</u> Основні соціокультурні моделі зайнятості і ринку праці в сучасному світі, їх соціологічні характеристики. Соціально-демографічні особливості, фактори і суперечності зайнятості. Безробіття як соціально-економічне явище: його причини, форми та соціально-економічні наслідки. Поведінка на ринку праці різних соціальних груп. Гендерні асиметрії на ринку праці. Методи соціологічного дослідження поведінки суб'єктів на ринку праці. 3. Активна соціальна політика у сфері зайнятості та її соціологічне забезпечення.	2
15	<u>Загальний погляд на проблеми економічної соціології.</u> Людина і	2

	суспільство в теоріях класичної політичної економії. Соціологічні теорії економіки класиків соціології. Економіка і суспільство в теоріях структурного функціоналізму. Інституційний підхід в економічній соціології.	
--	---	--

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Згідно з навчальним планом практичні заняття не передбачені.

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Згідно з навчальним планом лабораторні заняття не передбачені.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка до аудиторних занять	15
2	Підготовка до контрольних заходів	10
3	Виконання та захист реферату	20
Опрацювання розділів, які не викладаються на лекціях:		
1	<i>Економічна соціологія: проблеми становлення і розвитку.</i> Економіко-соціологічні ідеї у працях соціологів і економістів ХІХ-ХХ ст.	3
2	<i>Соціальні характеристики сучасних економічних систем.</i> Соціологія раціонального вибору, мережевий підхід, новий інституціоналізм, культурно-історичний та етнографічний підходи до вивчення економічних явищ та процесів.	4
11	<i>Соціологія підприємництва.</i> Дослідницька палітра сучасної економічної соціології. Неформальна економіка і позаконтрактні відносини в бізнесі. Економіко-соціологічний аналіз етнічного підприємництва.	4
14	<i>Соціологія зайнятості.</i> Соціологія ринків. Формування нової конкурентної ситуації в умовах постіндустріального суспільства.	4

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Методи контролю, які застосовуються при перевірці знань: письмовий, тестовий, а також методи самоконтролю та самооцінки.

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Змістовий модуль 1. Економічна соціологія

1	Систематичне відвідування лекцій (1 бал за заняття)	15
2	Конспект лекцій та самостійної роботи (конспект першоджерел)	15
3	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	26
4	Підготовка, виконання та захист реферату	24

5	Виконання поточної контрольної роботи	20
		100

Бали за конспект:

15-11 - конспект охайний та містить весь лекційний матеріал;

10-6 - конспект неповний, в ньому відсутні декілька лекцій або питань для самостійної роботи;

5-1 - конспект неохайний, неповний, відсутня більша кількість лекцій та завдань самостійної роботи.

Розділи програми, які не викладаються на лекціях, опрацьовуються самостійно та захищаються студентами в усній формі. Відповіді оцінюються у 26 балів:

26-22 - глибоке розуміння суті питання та можливості його застосування в майбутній професійній діяльності; вільне володіння категоріальним апаратом;

21-17 - вільна орієнтація як в окремих питаннях, так і в темі в цілому;

16-12 - неповне розкриття питання; поверхневі знання, суттєві помилки;

11-5 - низький рівень розуміння основних питань; нездатність розкрити всі питання;

4--1 - часткове володіння категоріальним апаратом; грубі помилки у відповідях.

Підготовка, виконання та захист реферату оцінюється у 24 бали:

24-20 - чітко сформульована мета реферату, розділи плану логічно пов'язані між собою, тема розкрита у повному обсязі. Студент показує самостійність у формулюванні висновків, узагальнень. Правильно оформлені посилання та список використаних джерел.

19-10 - реферат містить помилки у оформленні; студент орієнтується у темі, але в окремих питаннях допускає помилки;

9-1 - у оформленні реферату допущені грубі помилки; студент частково володіє темою.

Виконання контрольної роботи поточного контролю оцінюється в 20 балів. Бали, отримані студентом за контрольну роботу, складаються як сума від числа балів, набраних за відповідь на кожне із питань. Робота містить два питання, кожне з яких оцінюється від 10 до 1 балів:

10-8 - студент дав повну вичерпну відповідь на запропоновані питання, аргументував і розкрив теоретичні положення дисципліни, виявив логічне мислення і знання програмного матеріалу, посилається на приклади сучасних наук, соціальних подій та процесів;

7-5 - студент в основному правильно відповідає на запропоновані питання, орієнтується в програмному матеріалі, але допускає дрібні неточності в окремих питаннях, обізнаний в курсі дисципліни «Економічна соціологія»;

4-3 - студент дає правильні відповіді на більшу частину запитань, але має значні прогалини в знаннях, погано ознайомлений із теоретичними питаннями та з процесами, що їх репрезентують;

2-1 - студент не зміг дати правильні відповіді на питання, не цікавиться сучасним науковим та суспільним життям.

Підсумкова оцінка з дисципліни «Економічна соціологія» визначається як сума показників змістового модуля 1.

Порядок зарахування пропущених занять: усне відпрацювання пропущеної теми на консультації з наданням конспекту лекції.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Веселов Ю. В. Экономическая социология: история идей. – СПб.: Изд-во С.-Петербург. ун-та, 1995. – 168 с.
2. Дорин А. В. Экономическая социология: учебное пособие. – Мн.: ИП «Экоперспектива». 1997. – 256 с.

3. Радаев В. В. Экономическая социология [Текст]: учебное пособие для вузов. – М.: Изд. Дом ГУ ВШЭ, 2009. – 602 с.
4. Рощина Я. М. Социология потребления [Текст]: учебное пособие. – М.: Изд. Дом ГУ ВШЭ, 2007. – 447 с.
5. Чепуренко А. Ю. Социология предпринимательства: учебник. – М.: Изд. Дом ГУ ВШЭ, 2007. – 386 с.
6. Экономическая социология: автопортреты [Текст] /Отв. ред. В.В.Радаев. М.С. Добрякова. – М.: Изд. дом ГУ ВШЭ, 2007. – 487 с.
7. Экономическая социология: учебное пособие для вузов /Под ред. В.И.Верховина. – М.: Академический проект, 2006. – 736 с.

Допоміжна

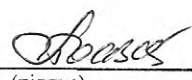
1. Антология социально-экономической мысли в России: Дореволюционный период / Под ред. А. И. Кравченко. – СПб.: Изд-во Христиан. гуманитар. ин-та, 2000. – 832 с.
2. Бабосов Е. М. Экономическая социология. Вопросы и ответы. – Мн.: «ТетраСистемс», 2004. – 224 с.
3. Беленок О. Випробування ринком: віковий зріз громадської думки // Українське суспільство 1992-2007. Динаміка соціальних змін /за ред. В.Ворони, М.Шульги. – К.: Інститут соціології НАН України, 2007. – С. 242-249.
4. Верховин В.И. Посредническое поведение. – М.: РУДН, 2005. – 111 с.
5. Зарубина Н.Н. Социология хозяйственной жизни: проблемный анализ в глобальной перспективе: Учебное пособие. – М.: Университетская книга, Логос, 2006. – 392 с.
6. Лукашевич М. П. Соціологія економіки: Підручник. – К.: Каравела, 2005. – 288 с.
7. Силласте Г. Г. Экономическая социология: Учебное пособие. – М., 2005. – 283 с.
8. Соколова Г. Н. Экономическая социология: Учебник. – Мн., 2000. – 376 с.
9. Экономическая социология /Под ред. В.Е. Пилипенко. – К.: МАУП, 2002. – 296 с.
10. Экономическая социология: Хрестоматия /Авт. сост. Г.Н. Соколова, О.В. Кобяк. – Мн.: Бел. навука, 2000. – 416 с.
11. Экономико-социологический словарь / Науч. ред. Г. Н. Соколова. – Мн., 2002. – 448 с.
12. Экономическая социология в России: поколение учителей [Текст]; отв. ред. В. Радаев. – М.: Изд. Дом ГУ ВШЭ, 2008. – 152 с.

12. INTERNET-РЕСУРСИ

- 1.Бастиа Ф. Экономические софизмы или хитрые уловки протекционистов, разоблаченные сторонником свободной торговли / Пер. с франц. // www.cato.ru/library
- 2 Мизес Л. Бюрократия. Запланированный хаос. Антикапиталистическая ментальность// www.cato.ru/library
- 3.Мизес Л. Человеческая деятельность. Трактат по экономической теории / Пер. с англ. // www.cato.ru/library
- 4.Норберг Ю. В защиту глобального капитализма // www.cato.ru/library
- Политическое обеспечение бизнеса / Под ред. Ю.С. Коноплина. – М., 1995 // <http://www.humanities.edu.ru/db/msg/78793>
- 5.Ротбард М. Власть и рынок: Государство и экономика // www.cato.ru/library
- 6Рэнд А. Апология капитализма // <http://marsexxx.com/>
- 7 Бастиа Ф. Что видно и чего не видно // www.cato.ru/library
8. Боуз Д. Рыночный процесс. – В кн.: Боуз Д. Либертарианство: История, принципы, политика // www.cato.ru/library

- 9.Брэдфорд Д. Триумф Капитала // <http://www.gumer.info/>
10.Ди Лоренцо Т. Миф о естественной монополии // www.cato.ru/library
11.Жувенель де Б. Этика перераспределения // http://www.libertarium.ru/libertarium/l_lib_ethics
12.Зомбарт В. Буржуа // <http://spbgu.ru/library3>
13.Малинова О. Другой взгляд на «транзит», или о пользе и вреде повествовательных схем // <http://www.politnauka.org/library/dem/>
14.Райзман Д. Угрожает ли laissez-faire свободе? Ответ Джорджу Соросу // www.cato.ru/library
18.Ротбард М. Протекционизм и разрушение процветания // www.cato.ru/library
15.Рэнд А. Большой бизнес – преследуемое меньшинство нашего общества // www.cato.ru/library
16.Саймон Дж. Неисчерпаемый ресурс // <http://shulenina.narod.ru/Ekolog/index.html>
17.Смит А. Исследование и природе и причинах богатства народов // www.cato.ru/library
18.Сото де Х.У. Австрийская экономическая школа: рынок и предпринимательское творчество // <http://www.classs.ru/library1/economics/>

Розробник (Г. П. Савош)
(підпис)

Гарант освітньої програми (Г. В. Ползікова)
(підпис)

Силабус затверджено на засіданні кафедри
_____ філософії _____

Протокол від «_24_» вересня _____ 2019__ року №_3__